

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry (VALLI ry) pitää kannatettavana valvonnan ulottamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä varhaisen tuen järjestämisvastuuseen. VALLI ry katsoo, että ennaltaehkäisevä työ, tuki toiminnot ja palvelut eivät ole erillisiä tai toisiaan poissulkevia, vaan muodostavat yhdessä toimivan ja vaikuttavan kokonaisuuden, mikä tulee valvonnassa huomioida.

Keskeistä on myös tuen ja tarpeiden varhainen tunnistaminen sekä toimivat, eri toimijoiden yhteistyössä rakentuvat palvelupolut ja tukiverkostot. VALLI ry korostaa että, on myös valvottava oikea-aikaista pääsyä tuen ja palveluiden piiriin. On huomioitava, että ennaltaehkäisevä työ ei korvaa tai vähennä niiden asiakkaiden palveluja, joilla on selkeä palvelun tarve.

VALLI ry pitää erittäin tärkeänä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaan on valvonnan lisäksi ohjattava ja turvattava rahoitus, esimerkiksi järjestöjen tekemään työhön. VALLI ry korostaa tämän olevan ikääntyvien kannalta erittäin kriittinen havainto. Mikäli terveyttä ja hyvinvointia edistävä sekä ennaltaehkäisevä työ, yhteisösosiaalityö, etsivä työ ja järjestöyhteistyö heikkenevät, niin palvelujärjestelmä reagoi vasta myöhemmin raskaammassa ja kalliimman hoivan tarpeen vaiheessa.

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

VALLI ry pitää muutoksia perusteluina. Tulkintojen kannalta VALLI nostaa esiin valvonnan ennakoitavuuden tärkeyttä sekä valtakunnallista yhdenmukaisuutta.

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

VALLI ry katsoo, että palveluntuottajalla (työnantajalla) on velvollisuus huolehtia työtehtävien kannalta riittävästä osaamisesta myös kielitaidossa. On myös huolehdittava vaatimustason ja todentamisen riittävästä ohjeistuksesta. VALLI ry näkee tärkeänä, että varmistetaan riittävä tuki myös kielten oppimiseen, tämä korostuu mm tulevien vuosien työvoiman saatavuuden kannalta. VALLI ry nostaa esiin, että on myös huomioitava eri teknologioiden ja tekoälyn kehittyminen ja niiden mahdollisuudet hoivatilanteissa.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

VALLI pitää perusteltuna, että viranomaisilla on mahdollisuudet arvioida velvoitteiden huolehtimisesta. Selvitysten käytön tulee olla perusteltua ja yhdenmukaista, eivätkä ne saisi nostaa turhaan hallinnollista taakkaa esim. pienemmille palveluntuottajille.

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omavalvontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omavalvonnan raportointi)

VALLI ry kannattaa omavalvonnan raportointijaksojen pidentämistä, tämä vähentää osaltaan hallinnollista taakkaa. Omavalvonta on palveluntuottajan ennakointiin tähtäävä ja jatkuvaluonteinen prosessi.

Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

VALLI ry kannattaa rikostaustan selvittämistä myös vuokratyöntekijöiltä. Selvitys on osa asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamista.

Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)

VALLI ry katsoo, että valvonnan kannalta viranomaisilla on oltava tiedonsaantioikeus, mutta on kuitenkin huomioitava, ettei tästä koidu kohtuutonta raportointitaakkaa.

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

VALLI ry on aikaisemmissa lausunnoissaan korostanut palveluntuottajien rekisteröinnin yhtenäistämisen tärkeyttä valtakunnallisesti, sillä se lisää palveluntuottajia koskevan tiedon läpinäkyvyyttä ja tukee valvonnan toteuttamista.

Yhdenmukaiset rekisteröintivelvoitteet edistävät valvonnan läpinäkyvyyttä, vertailtavuutta ja yhdenvertaisuutta. Asiakkaan näkökulmasta on varmistettava palvelujen turvallisuus ja laatu jo heti toiminnan alkaessa.

VALLI ry katsoo, että tilapäinen muutos Sosteri-rekisteriin oli ymmärrettävää ja johtui mm rekisteröintimenettelyn ruuhkautumisesta. Tavoitteena on oltava mahdollisimman pian toteutettava yksityisen ja julkisen sote-palvelun yhdenvertainen kohtelu rekisteröintiasioissa.

Keskeistä on, että valtakunnallinen järjestelmä on toimiva ja yhdenvertainen.

Tärkeää on myös saada käsittelyn määräaika tietoon, jotta palveluntuottajat pystyvät ennakoimaan mm. taloudelliset näkökohdat. Rekisteröintiprosessin sujuvuutta tulee kehittää erityisesti käsittelyaikojen sekä myös erilaisten hybriditoimintojen osalta. Lisäksi on harkittava joustavuutta rekisteröintikäytänteissä eri muutostilanteissa, jotta mahdollistetaan toiminnan jatkuvuus ja sujuva kehittäminen.

Muut kommentitne esitysluonnoksesta

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja nostaa esiin näkemyksiään asiassa.

VALLI ry on vuonna 1953 perustettu valtakunnallinen vanhusalan asiantuntijajärjestö, jolla on 57 jäsenyhteisöä eri puolella Suomea. Jäsenyhteisöillä on vanhuspalvelutuotantoa ja /tai kansalais- ja vapaaehtoistoimintaa. VALLI:ssa edistämme ikääntyvien ja vanhojen ihmisten oikeuksia, osallisuutta ja hyvinvointia valtakunnallisesti. Tuemme toiminnassamme ikääntyneiden moninaisuutta, teknologiavalmiuksia ja kansalaistoimintaa sekä kannustamme sukupolvien väliseen yhteistyöhön. Luomme ja ylläpidämme alan verkostoja. Tuomme yhdessä jäsenyhteisöjemme kanssa kuuluviin vanhustyön ja vanhojen ihmisten äänen.

Kankkonen Tom
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry